

T.C
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
Tonya Meslek Yüksekokulu
Soru Hazırlama Klavuzu

Bu kılavuz, Tonya Meslek Yüksekokulunda yürütülen tüm programlarda ölçme ve değerlendirme süreçlerinde akademik personelin kullanabileceği, pedagojik olarak güçlü, bilimsel geçerliliği olan soru türlerini açıklamak, örneklemek ve doğru/yanlış örneklerle destekleyerek ölçme ilkelerine uygun soru yazımını güçlendirme amacıyla hazırlanmıştır.

I. AMAÇ

Kılavuzun amacı, öğrenme çıktılarıyla uyumlu, bilişsel düzeyleri dikkate alan, şansa dayalı başarıyı en aza indiren ve öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek soru türlerini tanıtmak, doğru ve yanlış soru örnekleriyle desteklemek, biçimsel standartlara (örneğin punto, vurgular) dikkat çekmektir.

II. SORU TÜRLERİ, KULLANIM AMAÇLARI VE ÖRNEKLER

YAZIM STANDARTLARI:

- Yazı karakteri: Times New Roman
- Punto: Minimum **12** punto kullanılmalıdır. (Özel durumlar için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır)
- Sorularda **altı çizilmesi gereken ifadeler** mutlaka vurgulanmalıdır (örneğin: **en az, ilk olarak, hangisi değildir**).
- Seçenek harfleri: **A), B), C), D), E)** şeklinde yazılmalıdır.
- Sorular birbirinden bağımsız olmalı, başka bir soruya ipucu vermemelidir.
- Soru kökü **tek başına okunduğunda anlamlı olmalıdır**.

1. ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

Amaç: Bilgi, kavrama, uygulama ve analiz gibi düzeyleri objektif olarak ölçmek. Şansa dayalı başarıyı azaltmak, ölçme güvenilirliğini artırmak için tercih edilir.

Bilimsel Hazırlama İlkesi: Soru kökü açık, net ve anlamlı olmalı; seçenekler benzer yapıda, gramer uyumlu ve aynı uzunlukta olmalı; sadece bir doğru cevap bulunmalı; dikkat dağıtıcı ifadelerden kaçınılmalıdır. Olumsuz köklü sorularda “değildir” gibi ifadeler altı çizili olmalıdır.

Doğru Örnekler:

1) Aşağıdakilerden hangisi **en sık görülen** bası yarası bölgesidir?

- A) Kalça bölgesi
- B) Sakrum
- C) Ayak tabanı
- D) Ense kökü
- E) Dizlik bölgesi

2) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi sterilizasyonun amacıyla doğrudan ilgilidir?

- A) Mikroorganizmaların tamamını yok etmek
- B) Yüzey temizliği sağlamak
- C) Elleri mikroptan arındırmak
- D) Hijyen eğitimini artırmak
- E) Eldiven takmak

- 3) I. Hijyen kurallarına uymak
II. Beslenmeye dikkat etmek
III. El yıkama alışkanlığı kazanmak

Yukarıdakilerden hangileri **bulaşıcı hastalıklardan korunmak** için önemlidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

Yanlış Örnekler:

1) Aşağıdakilerden hangisi yaşlı bireylerde düşme riskini artırmaz?

- A) Halı kıvrımı
- B) Görme bozukluğu
- C) Osteoporoz
- D) Kas gücü artışı
- E) Düşük tansiyon

✗ “artırmaz” ifadesi **altı çizilmemiş**, çift olumsuzluk içeriyor ve dikkat dağıtıcıdır.

Soru kökü kafa karıştırıcıdır.

2) Yaşlılar için aşağıdakilerden hangisi **asla** önerilmez?

- A) Egzersiz yapmak
- B) Sosyal etkinliklere katılmak
- C) Tuvalet eğitimi
- D) Sağlıklı beslenme
- E) Dinlenmek

✗ “asla” gibi aşırı genelleme içeren kelimeler, ölçme geçerliliğini azaltır. Öğrencide yanıltıcı çağrışımlar oluşturabilir.

2. DOĞRU-YANLIŞ SORULARI

Amaç: Tanım, kavram, ilke ve temel bilgilerin doğru anlaşılmasını ölçmek için kullanılır. Kısa ve öz ifadelerle öğrenme kazanımları sorgulanır.

Bilimsel Hazırlama İlkesi: Her ifade tek bir yargı içermeli, doğruluğu/yanlışlığı net olmalı, göreceli ifadelerden, çoklu yargılardan ve aşırı genellemelerden kaçınılmalıdır. “Her zaman, genellikle, bazen” gibi belirsizlikler içeren ifadelerden uzak durulmalıdır.

Doğru Örnekler:

- **Hipotermi**, vücut sıcaklığının 35°C’nin altına düşmesidir. (**Doğru**)
- **El hijyeni**, enfeksiyonların yayılmasını azaltmak için en etkili yoldur. (**Doğru**)
- **Sterilizasyon**, sadece bakterileri öldürmek için yapılır. (**Yanlış**)

Yanlış Örnekler:

- Enfeksiyonlar **genellikle** ölümle sonuçlanır. (**Doğru?**) > ✗ “genellikle” gibi belirsiz ifadeler öğrenciyi yanıltır. Doğru-yanlış formatında kullanılmamalıdır.

- Antibiyotikler **her zaman** virüsleri yok eder. (Yanlış) > ✗ “Her zaman” gibi kesinlik içeren ifadeler gerçekliği yansıtmaz, bilimsel doğruluğa uygun değildir.

3. BOŞLUK DOLDURMA / KISA CEVAPLI SORULAR

Amaç: Temel kavram, tanım veya kritik bilgilerin hatırlanması ve kısa şekilde ifade edilmesini ölçmek için kullanılır.

Bilimsel Hazırlama İlkesi: Cümle açık ve net olmalı, cevaba tek bir doğru karşılık gelecek biçimde yazılmalı, boşluk sayısı birden fazla olmamalı, cevap kısa ve ölçülebilir olmalıdır. Açık uçluya kaymamalıdır.

Doğru Örnekler:

- 1) Türkiye’de ilk yardım hizmetlerini koordine eden kuruluş’dir.

→ (Cevap: 112 Acil Çağrı Merkezi)

- 2) Vücutta oksijen taşıyan hücreler olarak adlandırılır.

→ (Cevap: Eritrositler)

Yanlış Örnekler:

- 1) Hastaya müdahale eden sağlık personelinin adı nedir? > ✗ Açık uçluya dönüşmüştür, çok sayıda doğru cevap üretilebilir.

- 2) hastalıklar bulaşıcıdır. > ✗ Boşluk içeriği tanımsal olarak belirsizdir; öğrenciler farklı yorumlara açık cevaplar yazabilir.

4. EŞLEŞTİRME SORULARI

Amaç: Tanım, kavram, işlev ya da yapıların karşılıklı ilişkilerini belirlemeye yönelik; kısa ve net bilgilerle hafıza ve kavrama düzeyindeki öğrenmeleri ölçmek amacıyla kullanılır.

Bilimsel Hazırlama İlkesi: Soruda yönerge açık ve ölçme amacıyla uyumlu olmalı, eşleştirilecek ifadeler türdeş olmalı, mantıklı çağrışımlar içermelidir. Doğru sayısı kadar eşleşme yapılmalı, seçenekler harf veya kutucuk ile belirtilmelidir. Kavramlar ve açıklamalar karıştırılmamalı, aynı kategoriye ait olmalıdır.

Doğru Örnek:

Aşağıda verilen kan hücrelerini karşılarında yer alan görevleriyle eşleştiriniz. Eşleştirme işlemini “1-C, 2-A...” biçiminde yapınız.

No	Hücre Türü	Harf	Görevi
1	Eritrosit	A	Savunma hücresi
2	Lökosit	B	Pıhtılaşmayı sağlar
3	Trombosit	C	Oksijen taşır

→ Cevap: 1-C, 2-A, 3-B

Yanlış Örnek:

Aşağıdaki kurumlarla ilgili açıklamaları eşleştiriniz.

No	Kurum Adı	Harf	Açıklama
1	UMKE	A	Diş tedavisi
2	112	B	Orman işleri
3	AFAD	C	Lise eğitimi

✗ *İlgisiz ve türdeş olmayan ifadeler eşleştirmeyi geçersiz kılar.*

5. AÇIK UÇLU SORULAR

Amaç: Öğrencinin analiz yapma, yorumlama, karşılaştırma, sentezleme ve kendi ifadeleriyle açıklama yapma becerilerini ölçer. Yüksek bilişsel düzeyde öğrenme kazanımlarıyla ilişkilidir.

Bilimsel Hazırlama İlkesi: Soru açık ve yönlendirici olmalı, uzun kompozisyon yerine sınırlandırılmış açıklama istemeli, kapsamı belirli olmalı, değerlendirmeyi kolaylaştırmak için rubrikle desteklenmelidir. “Yorum yapınız” gibi belirsiz ifadelerden kaçınılmalıdır.

Doğru Örnekler:

- 1) Türkiye’de afet sonrası yaşlı bireylerin karşılaştığı üç temel sorunu yazınız ve çözüm önerilerinizi belirtiniz.
- 2) Pandemi döneminde evde sağlık hizmetlerinin önemini açıklayınız. (En fazla 100 kelime ile yanıtlayınız.)
- 3) Toplumsal dayanışma afet sonrası neden önemlidir? Gerekçelerle açıklayınız.

Yanlış Örnekler:

- 1) Afetler hakkında ne düşünüyorsunuz? > ✗ *Çok genel, ölçme hedefiyle ilişkisi zayıf, yapılandırılmamıştır.*
- 2) İstedğin bir konuda yaz. > ✗ *Hedefle bağlantısız ve ölçülemeyen bir alan bırakır, geçerliliği düşürür.*